

UDK 27-277.2(497.521.2Zagreb)“19/20”
378.093.5(497.521.2Zagreb)“1978/2019”(091)
378:272(497.521.2Zagreb)“19/20”(091)

Pregledni rad

Primljeno: 5. svibnja 2019.

Prihvaćeno za objavljivanje: 28. srpnja 2019.

POVIJEST BIBLIJSKOG INSTITUTA KATOLIČKOGA BOGOSLOVNOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Taras BARŠČEVSKI, Zagreb

Na temelju preporuka dogmatske konstitucije o božanskoj objavi Dei Verbum Drugoga vaticanskog koncila nikle su u Katoličkoj crkvi nebrojene inicijative: od liturgijske obnove unutar Crkve do ekumenskih inicijativa, od prijevoda Svetog pisma na razne jezike pa sve do nastajanja raznolikih biblijskih grupa koje su se pojavile na svim razinama crkvenog života. Posebnu ulogu u obnovi i posadašnjenju Crkve prema Dei Verbum imaju katolički egzegeti, koji osim zajedničke apostolske zadaće s drugim proučavateljima svete teologije »istraživati i izlagati božanska Pisma da što više služitelja božanske Riječi uzmogne Božjemu puku plodotvorno pružati hranu Pisama koja rasvjetljuje duh, učvršćuje volje i srca ljudi potiče na ljubav prema Bogu« (DV 23), imaju i svoju posebnu zadaću istraživati, dublje razumjeti i izložiti što su hagiografi htjeli reći i koji smisao su kanili izraziti te koji su izrazili, brižljivo gledajući na sadržaj i jedinstvo cijelog Svetoga pisma te uzimajući u obzir živu predaju Crkve i analogiju vjere (usp. DV 12).

Te su smjernice šestog poglavlja DV o »Svetom pismu u životu Crkve« postale i nadahnuće za hrvatske bibličare, koji 1975. godine podupiru inicijativu predstojnika i docenata dviju biblijskih katedri na KBF-u ujediniti svoje sile te pod budnim okom učiteljstva pokrenuti na polju biblijskog apostolata specijaliziraniju izobrazbu i znanstvena istraživanja te produbljenja, a i smišljeniju pastoralnu djelatnost. Upravo zahvaljujući entuzijazmu i svijesti uloge bibličara u životu Crkve 9. prosinca 1978. godine osnovan je Institut za biblijski pastoral (IBP) pri Katoličkome bogoslovnom fakultetu. S odlukom Skupštine Sveučilišta u Zagrebu od 26. veljače 1991., kojom se utvrđuje da je Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu član Sveučilišta, Institut za biblijski pastoral našao se pred novim izazovom utvrditi svoj znanstveni, a ne samo pastoralni karakter. Tako je u travnju 2001. godine Hrvatska biskupska konferencija osnovala Hrvatsko katoličko biblijsko djelo (HKBD), koje je preuzelo na sebe pastoralno usmjerene ciljeve IBP-a, dok je sam Institut preoblikovan u Biblijski institut Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu kao njegov znanstveno-istraživački institut. Od 2003. godine pa do danas Biblijski institut organizirao je osam međunarodnih znanstvenih skupova, a u suradnji s HKBD-om od 2006. godine izdaje časopis Biblija danas, pokrenut još 1996. godine. Danas Biblijski institut, sastavljen od Katedre Svetog pisma Starog zavjeta i Katedre Svetog pisma Novog zavjeta KBF-a Sveučilišta u Zagrebu, okuplja više od četrdeset bibličara iz Hrvatske te Bosne i Hercegovine, potičući ih na suradnju te animirajući ih oko zajedničkih projekata.

KLJUČNE RIJEČI: Institut za biblijski pastoral, Biblijski institut, Hrvatsko katoličko biblijsko djelo.

Uvod

Šesto poglavlje »Sveto pismo u životu Crkve« promulgirane 18. studenoga 1965. dogmat-ske konstitucije o božanskoj objavi *Dei Verbum* Drugoga vatikanskog koncila »ujedno je odraz i ostvarivanje cilja Sabora koji je htio naglasiti povezanost teološke nauke i pastoral-ne prakse¹. Njegovih šest dijelova: »Crkva i pismo« (§ 21), »Prijevodi Sv. pisma« (§ 22), »Tumačenje Sv. pisma« (§ 23), »Sv. pismo i teologija« (§ 24), »Čitanje Sv. pisma« (§ 25) i »Uspješnost Božje riječi u Pismu« (§ 26) otkrivaju istinitu duhovnu nakanu konstitucije »ukazati na 'kruh života' koji se nalazi u pisanoj Božjoj riječi i potaknuti Crkvu, a preko nje i cijeli svijet, da se njime obilatije služi«². Nebrojene su inicijative u Katoličkoj crkvi koje su nikle na temelju preporuka tog poglavlja, od novih prijevoda na različite jezike,³ liturgijske obnove⁴ i ekumenskih inicijativa, napretka teologije,⁵ pa do raznolikih biblijskih grupa koje su se pojavile na svim razinama crkvenog života.⁶

No, postoji još jedna smjernica u *Dei Verbum* upućena upravo bibličarima za rad sa Sve-tim pismom u Crkvi, a to je njihova uloga i zadaća u životu Crkve kao egzegeta (nazvani u dokumentu također i *interpres* – tumač): »pažljivo istraživati što su hagiografi stvarno htjeli reći i što je Bog odlučio njihovim riječima otkriti«, te »raditi na dubljem razumi-jevanju i izlaganju smisla Svetoga pisma« (DV 12). Drugim riječima, katolički egzegeti osim zajedničke apostolske zadaće s drugim proučavateljima svete teologije »istraživati i izlagati božanska Pisma da što više služitelja božanske Riječi uzmogne Božjemu puku plodotvorno pružati hranu Pisama koja rasvjetljuje duh, učvršćuje volje i srca ljudi potiče na ljubav prema Bogu« (DV 23) imaju i svoju posebnu zadaću istraživati, dublje razumje-ti i izložiti što su hagiografi kanili reći i koji smisao su kanili izraziti te koji su izrazili, brižljivo gledajući na sadržaj i jedinstvo cijelog Pisma te uzimajući u obzir živu predaju Crkve i analogiju vjere (DV 12).

U kolikoj su mjeri i na koji način te zadaće ostvarene kod nas želimo sada prikazati na konkretnom primjeru djelovanja Biblijskog instituta od osnivanja Instituta za biblijski pas-toral (dalje: IBP) u okviru Katoličkoga bogoslovnog fakulteta 9. prosinca 1978. godine, osnivanja 24. – 26. travnja 2001. Hrvatskoga katoličkog biblijskog djela, kao ustanove Hrvatske biskupske konferencije i preustroja IBP-a u znanstveno istraživački institut

¹ Ante KRESINA – Ljudevit RUPČIĆ – Albin ŠKRINJAR, *Dogmatska konstitucija o božanskoj objavi Dei Verbum*, Zagreb, 1981., str. 254.

² *Isto*, str. 277.

³ Ljudevit RUPČIĆ, »Načela „Dei Verbum“ o prijevodima Sv. pisma«, *Bogoslovska smotra*, god. 37, br. 1–2, 1967., str. 185–189.

⁴ Franjo CAREV, »Mensa Verbi Dei«, *Bogoslovska smotra*, god. 36, br. 2, 1966., str. 297–306.

⁵ Jerko FUČAK, »Sveto pismo – 'duša teologije'«, *Bogoslovska smotra*, god. 36, br. 2, 1966., str. 279–286; Albin ŠKRINJAR, »Povratak teologije k izvoru – Svetom pismu«, *Bogoslovska smotra*, god. 36, br. 2, 1966., str. 273–278.

⁶ Godine 1969. u Rimu je osnovana Katolička biblijska federacija, koja koordinira i razvija rad biblijskih organizacija u cijelom svijetu u koje se već sljedeće 1970. godine ućlanila i Biskupska konferencija Jugoslavije (usp. *Sveto pismo u životu Crkve. 40 godina Dogmatske konstitucije »Dei Verbum« o božanskoj objavi: dokumenti Katoličke biblijske federacije*, (ur. Mario CIFRAK), Zagreb, 2005., str. 7–8; Stjepan BALOBAN, »Znanstveno-nastavni i znanstveno-istraživački instituti – bogatstvo Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu«, *Bogoslovska smotra*, god. 83, br. 4, 2013., str. 716.

Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu tijekom 2001. – 2002. godine, pa sve do današnjih postignuća i planova.

Još su živi ljudi koji su aktivno sudjelovali u osnivanju Instituta ili su pridonijeli njegovu razvoju te bi oni mogli iscrpnije predstaviti povijest Instituta iz prve ruke, govoreći ne samo o ljudima i činjenicama nego i o željama i očekivanjima, uvjetima i ograničenjima, razlozima i poticajima koji su pratili nastanak i razvoj Instituta. No, ovdje se želimo ograničiti arhivskim materijalom, to jest samo izvješćima i zapisnicima, pismima i prijedlozima, statutima te njihovim ispravkama ili dodatcima koji se čuvaju u Arhivu Biblijskog instituta (dalje: ABI). S jedne strane željeli smo se prisjetiti početaka i djelovanja Instituta, predstavljajući širokoj javnosti često zaboravljen rad ili teško dostupne materijale, a s druge strane iznijeti samo činjenice koje su na neki način ostale zabilježene na papiru, prepuštajući drugima osvježiti u pamćenju zaboravljene događaje koji stoje iza izvješća i zapisnika ili povezati ljude i događanja o kojima se govori u arhivima s ljudima i događanjima koji su obilježili povijest Crkve u Hrvatskoj u posljednjih pedeset godina.

1. Drugi vatikanski koncil i posadašnjenje Crkve u Hrvatskoj

»Katolička Crkva u bivšoj državi odmah poslije završetka Drugoga svjetskog rata osobito u prvih petnaest godina bila je stjerana u svojevrсни društveni geto: nije smjela više izdavati svoje novine i knjige, ukinut je školski vjeronauk, zabranjena su sva vjermička laička udruženja, zatvorena pojedina sjemeništa i bogoslovije, a Rimokatolički bogoslovni fakultet je početkom 1952. godine *de facto*, ali ne i *de iure* prestao biti sastavnim dijelom Sveučilišta u Zagrebu. Crkva se našla u teološko-kulturnoj krizi i u posvemašnjem zakašnjenju za teološkom misli na katoličkome Zapadu, dok je pastoral reduciran na prostore unutar crkvenog praga, a teološko-kulturna komunikacija sa Zapadom veoma stegnuta i gotovo nemoguća.«⁷

Drugi vatikanski koncil (1962. – 1965.), odluku o sazivanju kojega objavljuje 25. siječnja 1959. papa Ivan XXIII. samo tri mjeseca nakon svojeg izbora sa svrhom obnove i posadašnjenja (*aggiornamento*) Crkve,⁸ donio je i Crkvi u Hrvatskoj »svježi zrak« obnove i promjena. S prvim koncilskim zasjedanjem 11. listopada do 8. prosinca 1962. godine, zahvaljujući inicijativi Zorislava Lajoša, Bonaventure Dude i Tomislava J. Šagi-Bunića pokrenut je bilten *Glas s Koncila*.⁹ Prvi broj *Glasa Koncila* trebao je izaći 29. rujna 1963. godine – u prvi dan drugog zasjedanja Koncila, no pojavio se, zbog »stopa« koji je došao »s višega mjesta« tek u subotu 3. listopada. Do kraja 1963. godine izašlo je pet brojeva, a nadbiskup Šeper, vrativši se nakon drugog zasjedanja Koncila, svojom je odlukom od 31. prosinca 1963. ustanovio vjerski list *Glas Koncila* kao samostalno crkvenog tijelo koje je imalo »isključivo služiti širenju vjerske kulture, tumačenju vjerske problematike, informiranju savjesti vjernika u svjetlu

⁷ Josip BALOBAN, »Pokoncilski pastoralno-teološki pomaci«, *Bogoslovska smotra*, god. 70, br. 3–4, 2000., str. 561.

⁸ Usp. Nediljko Ante ANČIĆ, *Na koncilskom putu: obnova i posadašnjenje Crkve u pluralnom društvu*, Split, 2003.

⁹ Usp. Miroslav AKMADŽA, *Katolička crkva u Hrvatskoj i komunistički režim 1945. – 1996.*, Rijeka, 2004., str. 285.

Kristove nauke te izvještavanju o događajima u katoličkome svijetu i na području vjerskog života uopće, a napose u vezi s II Vatikanskim Koncilom«¹⁰.

Godine 1966. počinju izlaziti *Svesci*, kojima se željelo, prema riječima Redakcije, pomoći »istinskijem i plodonosnijem kročenju Koncila kod nas«, koji prerastaju u Centar za koncilna istraživanja, dokumentaciju i informacije *Kršćanska sadašnjost* ustanovljen dekretom nadbiskupa Franje Šepera od 22. veljače 1968. godine. Okupljena grupa vrsnih hrvatskih teologa u *Kršćanskoj sadašnjosti* nastojala je ostvariti dva cilja: 1) učiniti koncilsku misao nazočnom, shvatljivom i prihvatljivom u hrvatskoj Crkvi i 2) stvoriti hrvatsku teologiju pomoću hrvatskih teologa i hrvatskih teoloških djela.¹¹

Iste te godine, 14. rujna, ugledala je svjetlost dana i *Zagrebačka Biblija* poslije nešto manje od dvije godine intenzivnog rada nad prijevodom u kojem su surađivali bibličari Bonaventura Duda, Jerko Fućak, Ivan Golub, Ante Kresina, Janko Oberški, Adalbert Rebić, Ljudevit Rupčić i Celestin Tomić.¹²

Godine 1968. *Teološki tečaj za svećenike*, koji se počeo održavati još 1961. godine, počinje nositi novi naslov *Teološko-pastoralni tjedan*, broj sudionika kojega se u drugoj polovici šezdesetih godina popeo i na tisuću svećenika.¹³

Budući da je u komunističkoj Hrvatskoj onemogućen apostolat laika, teret pastorizacije i katehizacije uglavnom su nosili svećenici, redovnici, a posebno veliki broj redovnica. U razdoblju od 1951./1952. do 1962./1963. postupno se uspostavlja sustav župnog vjeronauka, tako da se od šezdesetih godina pa nadalje sustavnije započinje s katehizacijom u župama i samostanima,¹⁴ za što su bili potrebni i kvalificirani suradnici. Inicijativa da se osnuje Teološko-filozofski tečaj za redovnice pri Rimokatoličkome bogoslovnom fakultetu¹⁵ »koji bi služio duhovnom uzdignuću redovnica, a ujedno bi ih pripravljaao za apostolat, naročito na župama«¹⁶ dolazi još u kolovozu 1957. godine od Dijecesanskog odbora za redovnice, a 18. rujna 1961. počinje s radom *Jednogodišnji katehetski tečaj*, koji nosi od tada i službeni naziv *Katehetski institut*. Već od akademske godine 1965./1966. prelazi se na dvogodišnji stručni studij, a od akademske godine 1978./1979. na četverogodišnji sveučilišni studij.¹⁷ Na inicijativu profesora Fakulteta s ciljem omogućiti teološko obrazovanje vjernika laika, kako bi, ako to žele, mogli svojim životom i radom aktivno svjedočiti svoja kršćanska uvjerenja osnovan je 30. svibnja 1968. godine.

¹⁰ Ivan MIKLENIĆ, »Kardinal Franjo Šeper – utemeljitelj katoličkoga lista 'Glas Koncila'«, *Veritatem facientes in caritate: zbornik radova Međunarodnoga simpozija o kardinalu Franji Šeperu povodom 20. obljetnice smrti*, Zagreb, 7. – 8. studenoga 2001., Rim, 29–30 studenoga 2001., Željko TANJIĆ (ur.), Zagreb, 2003., str. 256–257.

¹¹ J. BALOBAN, »Pokoncilski pastoralno-teološki pomaci«, str. 564.

¹² Katica KNEZOVIĆ, *Zagrebačka Biblija 1968.*, Zagreb, 2008., str. 37.

¹³ J. BALOBAN, »Pokoncilski pastoralno-teološki pomaci«, str. 562–563.

¹⁴ Valentina MANDARIĆ – Ružica RAZUM, »Pastoralno-katehetska praksa i saborska baština«, *Bogoslovska smotra*, god. 75, br. 3, 2005., str. 825.

¹⁵ U Redu predavanja Sveučilišta u Zagrebu za ak. godinu 1951./1952., kao i u prethodnim godinama, nalazimo naziv »Rkt. [Rimokatolički] bogoslovski [!] fakultet«, zbog čega će se i govoriti o »ukidanju Rimokatoličkog bogoslovnog fakulteta« rješenjem Vlade NR Hrvatske početkom 1952. godine. Naziv »Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu« pojavljuje se u Statutu Fakulteta koji je odobrila Sveta kongregacija za katolički odgoj 8. ožujka 1974. (br. 614/69/15).

¹⁶ KATEHETSKI INSTITUT, Ljetopis Katehetskog instituta KBF-a u Zagrebu, 1961. – 1986./87., str. 3, u: *Arhiv Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* (dalje: AKBF).

¹⁷ Usp. S. BALOBAN, »Znanstveno-nastavni i znanstveno-istraživački instituti«, str. 701–702.

Institut za teološku kulturu laika,¹⁸ koji ne bi bio »kao neki nadomjestak za vjeronauk, nego kao visokoškolsko teološko učilište, otvoreno svima, bez obzira na crkvenost i konfesionalnost [...] kao sastajalište laika koji se profesionalno bave teologijom, koji teološki razmišljaju«¹⁹. Drugi predstojnik Instituta dr. Jerko Fućak (1978. – 1992.),²⁰ pokrenuo je 1978. godine Dopisnu teologiju, koja samo deset godina kasnije ima već oko 3000 studenata,²¹ te pripremio prvi Statut Instituta (1981.) s kojim je započeo izvanredni studij.²²

Početakom 1970-ih godina veliku popularnost postiže organiziranje velikih jubileja i masovnih hodočašća, što je imalo pastoralni, ali i društveni odjek. Ti su vjernički skupovi, međutim, pridonosili više čuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta mnogih pojedinaca te učvršćivanju crkvenosti tradicionalnog tipa, a manje učvršćivanju njihova vjerničkog identiteta te, dakle, razvoju crkvenosti modernog i koncilskog tipa.²³

2. Pretpovijest Instituta za biblijski pastoral

U tom ozračju brojnih pastoralnih i teoloških inicijativa niče još jedna inicijativa, koja će ujediniti vrhunske bibličare i njihov znanstveni rad egzegeta, ali i brojna poduzimanja u pastoralu i duhovnosti, koja će tijekom godina poprimati nove smjerove i nove oblike institucijalizacije. Riječ je o *Biblijskom institutu Katoličkoga bogoslovnog fakulteta*, koji je nastao zajedno s Biblijskim djelom iz Instituta za biblijski pastoral, prvi zadatak kojega je bilo promicanje biblijskog apostolata.

Dana 14. veljače 1975. godine predstojnici i docenti dviju biblijskih katedri na KBF-u, dr. Adalbert Rebić²⁴ i dr. Celestin Tomić²⁵ (s Katedre Svetog pisma Starog zavjeta), dr. Bonaventura Duda²⁶ i dr. Jerko Fućak²⁷ (s Katedre Svetog pisma Novog zavjeta) podnijeli

¹⁸ Usp. *Isto*, str. 707.

¹⁹ Jerko FUĆAK, »Radno proslavljena dvadeseta obljetnica Instituta za teološku kulturu laika u Zagrebu«, *Bogoslovska smotra*, god. 59, br. 1–2, 1989., str. 181.

²⁰ Prvi predstojnik Instituta od njegova osnivanja 30. svibnja 1968. pa sve do 1978. godine bio je dr. Josip Turčinović (Sveti Petar u Šumi, 30. rujna 1933. – Zagreb, 3. listopada 1990.).

²¹ Usp. J. FUĆAK, »Radno proslavljena dvadeseta obljetnica Instituta za teološku kulturu laika u Zagrebu«, str. 181.

²² Usp. S. BALOBAN, »Znanstveno-nastavni i znanstveno-istraživački instituti«, str. 707.

²³ J. BALOBAN, »Pokoncilski pastoralno-teološki pomaci«, str. 565–566.

²⁴ Adalbert REBIĆ (Klenovac Humski, 23. siječnja 1937. – Zagreb, 20. veljače 2014.). Bio-bibliografija: Danijela MIKLAUŽIĆ, »Bio-bibliografija prof. dr. sc. Adalberta Rebića«, *Neka iz tame svjetlost zasine!: zbornik radova u čast prof. dr. sc. Adalbertu Rebiću povodom 70. obljetnice života i 40. obljetnice profesorskoga rada*, Mario CIFRAK – Nikola HOHNJEC (ur.), Zagreb, 2007., str. 638–723.

²⁵ Celestin TOMIĆ (Vis, 6. listopada 1917. – Zagreb, 23. rujna 2006.) Bio-bibliografija: »Plodovi uma i srca«, *Dr. Celestin Tomić 1917. – 2006.*, Ljudevit Anton MARAČIĆ (ur.), Zagreb, 2017., str. 159–225; »Tomislav MRKONJIĆ, Celestin Tomić, OFMConv. Biobibliografija«, *Spe gaudentes = U nadi radosni: zbornik u povodu 80. rođendana fra Celestina Tomića*, Ljudevit MARAČIĆ (ur.), Zagreb, 1997., str. 25–67; Tomislav MRKONJIĆ, »Celestin Tomić, OFMConv (* Vis, 6. 10. 1917. – Zagreb, 23. 9. 2006.) Biobibliografija«, *Znanstveni skup u povodu 5. obljetnice smrti dr. sc. Celestina Tomića (Zagreb, 12. studenoga 2011.)*, Zbornik radova, Augustin KORDIĆ – Ivan KARLIĆ – Ivan BRADARIĆ (ur.), Zagreb, 2013., str. 7–54.

²⁶ Bonaventura DUDA (Rijeka, 14. siječnja 1924. – Varaždin, 3. kolovoza 2017.). Bibliografija: Ivan DAMIŠ – Marijan Jerko FUĆAK, »Bibliografija Bonaventure Duda«, *Bogoslovska smotra*, god. 55, br. 1–2, 1985., str. 217–243.

²⁷ Jerko FUĆAK (Pašac, 23. studenoga 1932. – Zagreb, 2. studenoga 1992.). Bibliografija: Zvonimir Izidor HERMAN, »Bibliografija dr. Marijana Jerka Fućaka«, *Diaconus verbi: Marijan Jerko Fućak, 1932.–1992.*, Zvonimir I. HERMAN (ur.), Zagreb, 1995., str. 11–17.

su molbu Vijeću Fakulteta za osnutak *Instituta za biblijski pastoral* u kojoj pišu: »Na svim područjima crkvenog života u nas, osobito na području propovijedi, kateheze i svake kršćanske poduke (DV 24) osjeća se sve veća potreba svestrane i sistematske biblijske izobrazbe te je potrebno da i u nas 'katolički egzegete i drugi proučavatelji svete teologije – pomno ujedinijući svoje sile, pod budnim okom učiteljstva – uz prikladna pomoćna sredstva tako istražuju i iznose božanska pisma da što veći broj službenika božanske riječi uzmogne puku Božjemu s plodovitošću pružati hranu Pisma' (DV 23)« te zaključuju: »Mnoge inicijative koje su u nas u posljednje vrijeme pokrenute preporučuju specijaliziraniju izobrazbu i znanstvena istraživanja i produbljenja, a i smišljeniju pastvenu djelatnost, a hrvatski bibličari na više sastanaka posljednjih godina uviđaju potrebu ujedinjenja svojih sila (DV 23), osobito nasljeđujući djelatnost bibličara po drugim zemljama kršćanskoga svijeta.«²⁸

Dva tjedna kasnije, 28. veljače 1975. godine, okupljeni na svojem četvrtom sastanku,²⁹ tu inicijativu podupiru i drugi hrvatski bibličari: dr. Mato Zovkić,³⁰ dr. Ljudevit Rupčić,³¹ dr. Franjo Carev,³² dr. Ante Kresina³³ i dr. Aldo Starić,³⁴ tako da već 7. ožujka 1975. godine dr. Adalbert Rebić dostavlja zahtjev hrvatskih bibličara Fakultetskom vijeću o osnivanju Instituta za biblijski pastoral.³⁵ Idućeg dana, 8. ožujka, Fakultetsko vijeće odobrava inicijativu hrvatskih bibličara te im povjerava da zajedno s katedrama što prije izrade Pravilnik, odnosno Statut, a budući da je riječ o institutu kojem će prvi zadatak bit promicanje biblijskog apostolata i pružanje raznovrsne pomoći u pastoralnom radu, bit će potrebno da Statut dobije i potvrdu Biskupske konferencije Jugoslavije, kao najvišeg foruma Crkve.³⁶ Istog dana dekan Fakulteta dr. Tomislav J. Šagi-Bunić priopćuje Biskupskoj konferenciji Jugoslavije odluku Fakultetskog vijeća o tome da pristupi osnivanju Instituta za biblijski

²⁸ Molba vijeću Fakulteta za osnutak Instituta za biblijski pastoral pri istom Fakultetu od 14. veljače 1975., u: Arhiv Biblijskog instituta (dalje: *ABI*).

²⁹ Molba hrvatskih bibličara vijeću Fakulteta od 28. veljače 1975., u: *ABI*. Prva su tri sastanka održana u Zagrebu 6. listopada 1973., 24. siječnja 1974. i 12. rujna 1974.

³⁰ Mato ZOVKIĆ (Donja Tramošnica, 9. svibnja 1937.). Bio-bibliografija: Marko JOSIPOVIĆ, »Bio-bibliografija mons. dr. Mate Zovkića«, *U službi Riječi i Božjega naroda: zbornik radova u čast mons. dr. Mati Zovkiću u povodu 70. obljetnice života i 35 godina profesorskog djelovanja*, Marko JOSIPOVIĆ – Božo ODOBAŠIĆ – Franjo TOPIĆ (ur.), Sarajevo, 2007., str. 1015–1056.; Mato ZOVKIĆ, *Pedeset godina moga teološkog pisanja (1967.–2017.)*, Sarajevo, 2018.

³¹ Ljudevit RUPČIĆ (Hardomilje, 26. rujna 1920. – Mostar, 25. lipnja 2003.). Bio-bibliografija: Andrija NIKIĆ, »Životni tijek i bibliografija Ljudevita Rupčića«, *Interpres verbi: zbornik u čast Ljudevita Rupčića u povodu 75. obljetnice života i 50. obljetnice svećeništva*, Radoslav DODIG (ur.), Mostar, 1998., str. 7–24.

³² Franjo CAREV (Kaštel Gomilica, 6. rujna 1914. – Makarska, 27. prosinca 1994.). Bio-bibliografija: D. MORO – Ivan ŠKOPLJANAC-MACINA, »Fra Franjo Carev – Život i djelo«, *U službi Riječi: spomenspis prigodom 75. obljetnice rođenja Franje Careva*, Marko BABIĆ (ur.), Makarska, 1991., str. 9–18.

³³ Ante KRESINA (Kresini, 25. listopada 1934. – Rijeka, 21. veljače 1990.). Nismo našli nikakav zbornik posvećen dr. Anti Kresini ili barem neki članak u kojem bi bila predstavljena njegova biografija.

³⁴ Aldo STARIĆ (Starići kod Sv. Ivana od Šterne, 18. ožujka 1942. – Zagreb, 17. rujna 2009.). Bibliografija: »Biografija prof. dr. sc. Alde Starića«, *Bogoslovska smotra*, god. 79, br. 4, 2009., str. 900–901.

³⁵ Usp. Adalbert REBIĆ, Predmet: Zahtjev Hrvatskih bibličara za osnivanje Instituta za biblijski pastoral pri Katoličkom bogoslovnom fakultetu od 7. ožujka 1975., u: *ABI*.

³⁶ Usp. KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ZAGREBU, Dopis br. 126/1975. prof. dr. Bonaventuri Dudi, predstojniku Katedre NZ, prof. dr. Adalbertu Rebiću, predstojniku Katedre SZ, Hrvatskim bibličarima / na ruke prof. dr. Adalberta Rebića od 10. ožujka 1975., u: *ABI*.

pastoral, čiji će prvi zadatak biti promicanje biblijskog apostolata i pružanje raznovrsne pomoći u pastoralnom radu.³⁷

3. Osnivanje Instituta za biblijski pastoral

Bilo je potrebno čekati nešto više od tri godine kako bi se pristupilo provođenju odluke Fakultetskog vijeća o osnivanju Instituta za biblijski pastoral te izradi Pravila/Statuta,³⁸ jer tek 7. lipnja 1978. godine dr. Adalbert Rebić i dr. Bonaventura Duda podnose Fakultetskom vijeću molbu za razmatranje i odobrenje Statuta Instituta za biblijski pastoral.³⁹ Zbog preobilja materijala Statut nije mogao doći na red 28. lipnja 1978. godine te je bio odložen za prvu sjednicu u akademskoj godini 1978./1979.,⁴⁰ no dolazi na red tek na trećoj sjednici Fakultetskog vijeća 9. prosinca 1978. godine.⁴¹ Vijeće je jednoglasno izglasalo osnivanje Instituta za biblijski pastoral te prihvatilo predloženi Statut uz dodavanje samo jednog amandmana u slučaju prestanka rada Instituta (čl. 21 § 2: »u slučaju prestanka rada Instituta sva imovina, pošto se podmire sve obaveze, pripada KBF-u, koji ju smije upotrijebiti u istorodne svrhe«).⁴²

Dana 19. prosinca 1978. godine dekan Fakulteta dr. Celestin Tomić dostavlja velikom kancelaru Fakulteta i zagrebačkom nadbiskupu mons. Franji Kuhariću tekst Statuta u pet jednakih primjeraka s molbom da Nadbiskup »potvrdi, potpiše i prevede pečatom Velikog kancelara Statut Instituta za biblijski pastoral«⁴³. Potvrda velikog kancelara dolazi već 10. siječnja 1979. godine, s tim da se njegova potvrda »Pravila Instituta za biblijski pastoral« odnosi »samo na Institut ukoliko pripada Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu za djelovanje na području Zagrebačke nadbiskupije dok je za odobrenje djelovanja Instituta na interdijecezanskom planu, bilo potrebno uputiti molbu Biskupskoj konferenciji da ona dadne svoje odobrenje«⁴⁴.

Dana 2. srpnja 1979. godine dr. Celestin Tomić, kao dekan Fakulteta, upućuje Biskupskoj konferenciji Jugoslavije za hrvatsko govorno područje molbu da i ona potvrdi Statut Instituta za biblijski pastoral te da Institut može započeti sa svojim radom na hrvatskome jezičnom području.⁴⁵ U odgovoru od 18. prosinca 1980. godine tajništvo BKJ informira da

³⁷ Usp. Tomislav ŠAGI-BUNIĆ, Saopćenje Biskupskoj konferenciji Jugoslavije o odluci da se pristupi osnivanju Instituta za biblijski pastoral od 10. ožujka 1975., u: *ABI*.

³⁸ Potrebno je napomenuti da u naslovu toga dokumenta stoji »Pravila«, a u odobrenju Vijeća KBF, kao i u molbi dekana velikom kancelaru za odobrenje stoji naziv »Statut«, dok u molbi Biskupskoj konferenciji Jugoslavije stoji »Pravilnik, odnosno Statut«.

³⁹ Adalbert REBIĆ – Bonaventura DUDA, Predmet: Dostavlja se Vijeću na odobrenje Statut Instituta za biblijski pastoral od 7. lipnja 1978., u: *ABI*.

⁴⁰ KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ZAGREBU, Per Rollam od 20. srpnja 1978. svima članovima Vijeća Katoličkog Bogoslovnog Fakulteta, u: *ABI*.

⁴¹ KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ZAGREBU, Saziv III. redovne sjednice Vijeća Katoličkog bogoslovnog fakulteta od 6. prosinca 1978., u: *ABI*.

⁴² Usp. Zapisnik III. redovne sjednice fakultetskog Vijeća Katoličkog Bogoslovnog Fakulteta u Zagrebu održane dne 9. prosinca 1978. IV.1, u: AKBF.

⁴³ Statut Instituta za biblijski pastoral – na odobrenje, od 19. prosinca 1978., u: *ABI*.

⁴⁴ Potvrda Pravila Instituta za biblijski pastoral od nadbiskupa i velikog kancelara Franje Kuharića od 10. siječnja 1979. (Br 1-VK/79), u: *ABI*.

⁴⁵ Usp. Dopis dekana KBF dr. Celestina Tomića Biskupskoj konferenciji Jugoslavije s molbom da potvrdi Pravilnik Instituta za biblijski pastoral od 2. srpnja 1979. (br. 333/79), u: *ABI*.

su biskupi razmotrili taj predmet 19. rujna i da su izrazili neke rezerve na predložen nacrt Pravilnika te ga zasada nisu odobrili. Za detaljnije obrazloženje takve odluke tajništvo upućuje Dekanat KBF-a da se »zbog delikatnosti ovog pitanja izravno obrati predsjedniku BK, nadb. Kuhariću«⁴⁶. Samo nekoliko tjedana kasnije, 15. siječnja 1981., na ime Dekana KBF-a dolazi još jedan dopis Tajništva BKJ u kojem se obavještava Dekana da »nakon Vašeg telefonskog interesiranja, prema Vašoj želji šaljem Vam tri primjerka originalnih Pravila Instituta za biblijski pastoral, koja je Veliki Kancelar Vašega Fakulteta odobrio 10. I. 1979. g., a hrvatski biskupi razmotrili u jesen 1980.«⁴⁷ Na svojoj sjednici od 17. siječnja 1981. godine. Vijeće Fakulteta prima na znanje obavijest o stavu biskupa glede nacrtu Pravilnika IBP i moli Dekana da »osobno zamoli o. Nadbiskupa za obrazloženje, ukoliko ga je on kao Veliki kancelar i zagrebački nadbiskup već prije odobrio«⁴⁸.

S tim se posljednjim izvatom iz sjednice Vijeća, može se reći, završava pretpovijest Instituta za biblijski pastoral. IBP je već osnovan, ima svoje Statute, odobrio ga je veliki kancelar, no potrebno je još da zaživi.

4. Rad Instituta za biblijski pastoral

Potrebno je čekati još punih pet godina, do 27. travnja 1985., kada dr. Adalbert Rebić, povjerenik Instituta za biblijski pastoral poziva »sve bibličare na hrvatskom jezičnom području« na sastanak 25. svibnja 1985.⁴⁹ Na poziv se odazvalo četrnaest bibličara: uz već spomenutog Adalberta Rebića, na zbor su došli sljedeći bibličari: dr. Bonaventura Duda, dr. Jerko Fućak, dr. Ivan Golub,⁵⁰ dr. Aldo Starić, dr. Celestin Tomić (svi iz Zagreba), dr. Mato Zovkić, mr. Božo Odobašić,⁵¹ dr. Ljudevit Rupčić (iz Sarajeva), mr. Luka Marjanović⁵² (Đakovo), dr. Ante Kresina (Rijeka), dr. Ivan Dugandžić⁵³ (Humac), dr. Tomislav Pervan⁵⁴ (Međugorje), dr. Stipe Jurić⁵⁵ (Zagreb) te urednik Pastoralnog listića dr. Mirko Mataušić i direktor Kršćanske Sadašnjosti dr. Josip Turčinović. Tajnim je glasanjem za

⁴⁶ Odgovor na dopis br. 333/79 dekanu KBF Tajništva Biskupske Konferencije Jugoslavije od 18. prosinca 1980. (br. 470/BK – 1980), u: *ABI*.

⁴⁷ Dopis Tajništva BKJ Dekanu KBF od 15. siječnja 1981. (br. 12/BK-1981), u: *ABI*.

⁴⁸ Zapisnik III. redovne sjednice fakultetskog Vijeća Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, održane 17. siječnja 1981., Diskusija, 3., u: *AKBF*.

⁴⁹ Poziv na sastanak 25. svibnja 1985 svim bibličarima na hrvatskom jezičnom području od 27. travnja 1985., u: *ABI*.

⁵⁰ Ivan GOLUB (Kalinovac, 21. lipnja 1930. – Zagreb, 25. listopada 2018.). Biografija i bibliografija: Anton TAMARUT, »Bibliografija radova Ivana Goluba (Izbor)«, *Homo – imago et amicus dei: miscellanea in honorem Ioannis Golub = Čovjek – slika i prijatelj Božji*, Ratko PERIĆ (ur.), Romae, 1991., str. 13–26; Anton TAMARUT, »Život i djelo Ivana Goluba«, Dalibor BROZOVIĆ (ur.), *Radovi Leksikografskoga zavoda »Miroslav Krleža«*, 4, Zagreb, 1995., str. 133–148.

⁵¹ Božo ODOBAŠIĆ (Novo Selo [Bos. Brod], 8 srpnja 1942.). »Bio-bibliografija mr. sc. Bože Odobašića« u: Darko TOMAŠEVIĆ, *Tvoja riječ nozi je mojoj svjetiljka: zbornik radova povodom 70 godina života i 32 godine profesorskog djelovanja na Katoličkom bogoslovnog fakultetu u Sarajevu profesora mr. sc. Bože Odobašića*, Sarajevo – Zagreb, 2012., str. 463–482.

⁵² Luka MARJANOVIĆ (Donji Andrijevi, 14. listopada 1943.).

⁵³ Ivan DUGANDŽIĆ (Krehin Gradac, 1943.). Goran AZINOVIĆ, »Biobibliografija prof. dr. sc. Ivana Dugandžića, OFM«, u: *Da istina Evanđelja ostane kod vas. Zbornik u čast prof. dr. sc. Ivana Dugandžića, OFM, povodom 70. godine života*, 2014., str. 9–20.

⁵⁴ Tomislav PERVAN (Čitluk, 8. studenoga 1946.).

⁵⁵ Stipe JURIĆ (Tomislavgrad, 7. ožujka 1951.).

prvog predsjednika IBP-a izabran dr. Bonaventura Duda.⁵⁶ Za potpredsjednika izabran je dr. Mato Zovkić, za tajnika dr. Adalbert Rebić, a za vijećnike mr. Luka Marjanović i dr. Ivan Dugandžić.⁵⁷ Dana 25. lipnja 1985. u svojem pismu bibličarima predsjednik IBP dr. Bonaventura Duda informira o osnivačko-izbornom zboru te poziva i druge bibličare da se priključe Institutu te da aktivno u njemu rade.⁵⁸

Tri godine kasnije, u odgovoru na upit tadašnjeg dekana KBF-a dr. Josipa Ćurića svim predstojnicima instituta da dostave Dekanatu podatke o svojem institutu i njegovim potrebama od 21. studenoga 1988.,⁵⁹ predsjednik IBP-a dr. Bonaventura Duda uz tvrdnju da IBP nema nikakve prostorije izražava želju IBP-a da ostvari »u nas različite inicijative koje u katoličkom svijetu ostvaruju institucije slične glasovitom Bibelwerk«, da objedini »sve naše biblijske stručnjake i oduševljenike u priređivanju biblijskih prijevoda, komentara – i znanstvenih i onih za šire slojeve – te popratne biblijske literature« te da organizira »proučavanje Biblije na svim mogućim razinama, putem tečajeva, simpozija, seminara, satova, molitvenih susreta«. ⁶⁰ No u istom tom otpisu predsjednik IBP-a konstatira: »Institut je tek formalno ustanovljen, ima izabranu upravu, ali dosada se još nije ni počeo oživotvorivati«, te zaključuje »U pogledu uzdržavanja IBP doista nemam nikakvih prijedloga jer dosada još nismo radili.«⁶¹

O dotadašnjem »mirovanju« Instituta piše i dr. Jerko Fućak, izabran 1. lipnja 1989. godine za novog predsjednika IBP-a⁶² u prvom izvještaju o radu IBP od 16. lipnja 1989. godine Vijeću KBF-a u Zagrebu.⁶³ Ipak, konstatira da je Institut »intenzivnije proradio« potkraj 1988. godine, kada je 3. prosinca održan sastanak profesora biblijskih znanosti u Crkvi u Hrvata i Slovenaca, što je dalo poticaj održavanju i prvog kolokvija hrvatskih i slovenskih bibličara 28. ožujka 1989. godine. Također ističe sastanak bibličara za vrijeme Teološko-pastoralnog tjedna u siječnju 1989., koji su se angažirali u pripravi komentara cijeloj Bibliji, polazeći od teksta *Bible de Jérusalem*, što zajedno s planom izrade samostalnoga hrvatskog komentara cijele Biblije, koji su predložili dr. Mato Zovkić i dr. Ivan Dugandžić i koji postaje prioritet rada IBP-a.⁶⁴

Novost i središnje područje rada IBP-a u 1991. godini bila je *Biblijska korizma* organizirana na cijelom hrvatskom jezičnom području po odluci i uskoj suradnji s BKJ-om⁶⁵ i

⁵⁶ Dopis velikog kancelara fakulteta nadbiskupa Franje kard. Kuharića o odobrenju izbora dr. Bonaventure Duda za predsjednika IBP od 8. kolovoza 1985. (br. 16-VK/85), u: *ABI*.

⁵⁷ Zapisnik osnivačko-izbornog zbora IBP od 10. lipnja 1985. (bt. 1/85), u: *ABI*.

⁵⁸ Pismo bibličarima od 25. lipnja 1985., u: *ABI*. Pismo, zajedno sa Statutom IBP poslano je još četrnaestorici bibličara: T. Vuk, I. Šporčić, M. Tomić, Z. Rokay, I. Čabraja, N. Hohnjec, M. Vugdelija, V. Jelić, M. Barišić, F. Carev, B. Lujić, J. Šagi, F. Pšeničnjak i I. Herman.

⁵⁹ Predmet: Informacija o institutima radi proviđanja novih prostorija od 21.11.1988. (br. 707/88), u: *ABI*.

⁶⁰ Predmet: Otpis na br. 707/88 Dekanatu KBF-a u Zagrebu od 5. prosinca 1988., u: *ABI*.

⁶¹ *Isto*. Puni deset godina od osnivanja IBP i tri godine od osnivačko-izbornog zbora!

⁶² Dopis velikog kancelara Fakulteta nadbiskupa Franje kard. Kuharića o imenovanju dr. dr. Jerka Fućaka predsjednikom IBP na četiri godine od 21. srpnja 1989. (br. 31-VK/89), u: *ABI*. U drugom dopisu istog dana (br. 30-VK/89) veliki kancelar potvrđuje izbor novog vijeća IBP u sastavu: predsjednik: dr. Jerko Fućak (Zagreb); potpredsjednik: dr. Mato Zovkić (Sarajevo); tajnik: dr. Marko Tomić (Đakovo); vijećnici: dr. Adalbert Rebić (Zagreb) i dr. Ivan Šporčić (Rijeka).

⁶³ Usp. Predmet: Izvještaj o radu u ak. god. 1988/1989 od 16. lipnja 1989. (br. 12/89), u: *ABI*.

⁶⁴ Usp. *Isto*.

⁶⁵ Usp. Dopis generalnog tajnika BKJ o odluci biskupa »hrvatskog govornog područja« s proljetnog plenarnog zasjedanja 24.–26. travnja 1990. o promicanju i poboljšanju biblijskog pastoralala u Crkvi od 14. srpnja 1990. (br. 136/BK-1990-ad), u: *ABI*.

pojedininim biskupima. Tom je prigodom IBP dao tiskati Plakat za biblijsku korizmu, pobrinuo se za neke prijevode i izvornu knjižicu s osnovnim informacijama o Bibliji te za tiskanje uzoraka za praktičan rad s Biblijom, članovi Instituta držali su brojna predavanja i seminare o Bibliji, postavljene su brojne biblijske izložbe, održana su i dva tečaja za animatore biblijskih susreta te je i Teološko-pastoralni tjedan za svećenike 1991. godine bio posvećen poznavanju Biblije i njezine primjene na različitim područjima pastoralnog rada.⁶⁶ Svoju ulogu u realizaciji Biblijske korizme odigrali su i metropoljski koordinatori Biblijskog pastorala.⁶⁷

Dana 1. srpnja 1991. godine sastalo se u Zagrebu vijeće IBP-a na kojem su bili nazočni metropoljski koordinatori i Znanstveni savjet Instituta. Ponajprije zahvaljuju biskupima za inicijativu Biblijske korizme i za podršku u njezinu ostvarenju, no ocjenjuju da je »sve to premalo ako se uzme u obzir ogromna potreba poznavanja Riječi Božje i, osobito, sve jača i upornija aktivnost drugih kršćanskih zajednica na ovom području«. Mole se biskupi da i iduću korizmu (1992.) proglase korizmom posebno posvećenom biblijskom apostolatu i pastoralu naslov koji bi mogao biti »Društvena pitanja u svjetlu Biblije«. Na kraju slijedi još jedna molba, tj. prijedlog: regulirati članstvo Hrvatske u Katoličkoj biblijskoj federaciji. Budući da članovi IBP već od 1970. predstavljaju BJK na toj federaciji, mole se biskupi da ovlaste Institut za predstavljanje i aktivno članstvo u Katoličkoj biblijskoj federaciji.⁶⁸

HBK je na svojoj plenarnoj sjednici 15. – 16. listopada 1991. prihvatila sve prijedloge IBP-a te odredila da IBP bude njezin predstavnik u Katoličkoj biblijskoj federaciji, no zbog ratnih neprilika i nemogućnosti ili ograničenih mogućnosti putovanja te teške bolesti i operacije predsjednika IBP-a, svi ostali prijedlozi su se osujetili. U izvještaju o radu IBP-a mons. Želimiru Puljiću, koji je bio imenovan 11. veljače 1991. delegatom za biblijski pastoral, predsjednik IBP-a dr. Jerko Fućak spominje rad s laicima, tako da Institut uz tridesetak egzegeta ima i tridesetak članova, što među suradnicima, što prijateljima Biblije i podupirateljima. Također se ističu neke nove mogućnosti proširenja ekumenske suradnje.⁶⁹

Dana 15. travnja 1993. godine⁷⁰ za novog predsjednika Instituta za biblijski pastoral izabran je dr. Nikola Hohnjec,⁷¹ koji nastavlja s organiziranjem Biblijskih tjeđana te intenzivira rad sa biblijskim grupama. Pokrenuta je suradnja s liturgijsko-pastoralnim listićem

⁶⁶ Usp. Izvještaj o radu 1990/91 od 3. srpnja 1991. (br. 21/91), u: *ABI*.

⁶⁷ Usp. Zagreb: dr. Adalbert Rebić; Split: dr. Marin Barišić; Zadar: vlč. Milivoj Bobanović; Rijeka: dr. Ivan Šporčić; Sarajevo: dr. Mato Zovkić; Beograd: dr. Zoltan Rokay i Tajnik: mr. Marko Tomić. Usp. Pismo metropoljskim koordinatima Biblijskog pastorala od 5. prosinca 1990., u: *ABI*.

⁶⁸ Usp. Prijedlozi za biblijski pastoral preuzvišenim hrvatskim biskupima BJK od 3. srpnja 1991. (br. 22/91), u: *ABI*.

⁶⁹ Usp. Izvještaj o radu IBP-a preuzvišenom gospodinu dr. Želimiru Puljiću, biskupu dubrovačkom od 23. travnja 1992. (br. 11/92), u: *ABI*.

⁷⁰ Vijeće KBF-a taj je izbor odobrilo na svojoj sjednici 24. travnja, a 14. svibnja 1993. veliki kancelar i nadbiskup Franjo kard. Kuharić ga je imenovao predsjednikom IBP. Usp. Imenovanje dr. Nikole Hohnjeca predsjednikom Instituta za biblijski pastoral od 14. svibnja 1993. (br. 7-VK/93), u: *ABI*.

⁷¹ Nikola HOHNJEC (Plavić, 23. studenoga 1944.). Bio-bibliografija: Bio-bibliografija prof. dr. sc. Nikole Hohnjeca, *Bogu – gospodaru i ljubitelju života (Mudr 11,26): zbornik u čast prof. dr. sc. Nikole Hohnjeca povodom 70. godine života*, Božo LUJIĆ – Darko TEPERT (ur.), Zagreb, 2016., str. 625–651.

Živo vrela – časopisom Hrvatskog instituta za liturgijski pastoral, a 1996. godine izlazi prvi broj glasila IBP-a *Biblija danas*.

No upravo u tom razdoblju dolazi i do preispitivanja svrhe i djelatnosti Instituta. Prvi poticaj dolazi od novog Statusa KBF-a poslije proglašenja Izvršnog vijeća Sabora Republike Hrvatske (1990.) o ništavnosti rješenja Vlade NR Hrvatske o ukidanju Rimokatoličkoga bogoslovnog fakulteta kao fakulteta Sveučilišta u Zagrebu⁷² te odluke Skupštine Sveučilišta u Zagrebu (od 26. veljače 1991.) kojom se utvrđuje da je Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu član Sveučilišta.⁷³ Novi status zahtijevao je i usklađivanje Statuta KBF-a, u kojem bi trebao doći do izražaja upravo znanstveni karakter Instituta. Drugi motiv možemo vidjeti u potrebi spoja znanstvene egzegeze i pastorala te u praktičnoj primjene Biblije u crkvenoj djelatnosti o kojima se govorilo na radnom sastanku Vijeća europskih biskupskih konferencija u Freisingu u veljači 1994. godine, izvještaj koji je skupštini bibličara od 25. siječnja 1995. podnio mons. Marin Barišić, koji je sudjelovao na radnom sastanku kao delegat HBK-a.⁷⁴ Institut se zapravo našao u situaciji u kojoj je trebao s jedne strane opravdati svoje mjesto u sklopu Sveučilišta kao znanstvene ustanove, posvećujući se znanstvenom radu i istraživanjima, a s druge strane od njega se tražilo da intenzivira svoje djelovanje u sferi biblijskog apostolata.

5. Od biblijskog pastorala do znanstveno-istraživačkog instituta

Godišnja skupština IBP-a je 26. siječnja 1994. imala zbog malog broja članova informativni karakter te nisu doneseni nikakvi zaključci. No prvi put se postavlja pitanje pripadnosti Instituta KBF-u ili HBK-i: dok za jedne pripadnost Instituta KBF-u nije upitna, drugi tvrde da osim osnutka Institut nema ništa od KBF-a te da kao takav ne može ostati pri KBF-u, jer se zbog prerade Statuta KBF-a također promatra drukčije i institute tako da bi ga bilo bolje vezati uz HBK.⁷⁵ Godinu dana kasnije, na godišnjoj skupštini 25. siječnja 1995. predstavljen je zahtjev za usklađenje Statuta na fakultetima unutar Sveučilišta, u kojem bi trebao doći do izražaja znanstveni karakter Instituta kako bi njegovo postojanje uz Fakultet bilo opravdano. Srž rasprave tog pitanja svodi se na odluku o pokretanju stručnog časopisa Instituta te suradnju u *Živom vrelu*. Pri kraju sjednice mons. Barišić upućuje skup da na temelju rasprave definira prijedloge, inicijative i planove te uputi HBK-u dopis u kojem bi bilo naznačeno *što* se treba učiniti, *zašto* se treba učiniti i *kako* da se zamišljeno ostvari.⁷⁶

U siječnju 1996. godine bio je pripremljen za msgr. Barišića nacrt takvog dopisa u kojem se ističu neke nelogičnosti u radu Instituta, koje su posljedica njegova pastoralnog usmjerenja, zbog čega Institut u svojim aktivnostima nema podršku KBF-a koju bi imao da je

⁷² SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA. IZVRŠNO VIJEĆE SABORA, klasa 602–04/90–01/03, urbroj 5030104–90–3 od 24. srpnja 1990., potpis: Bernard Jurlina, predsjednik i Vjenceslav Cvitan, tajnik, u: AKBF, primljeno 25. srpnja 1990., br. 742/1990.

⁷³ SKUPŠTINA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU, Odluka, br. 01–292/1–91 od 26. veljače 1991., potpis: Jure Radić, predsjednik Skupštine, u: AKBF, primljeno 27. veljače 1991., br. 231/91.

⁷⁴ Usp. Zapisnik s godišnje skupštine IBP-a održane 25. siječnja 1995. u: *ABI*.

⁷⁵ Usp. *Isto*.

⁷⁶ Usp. *Isto*.

predavačkog ili znanstvenog karaktera. Uviđajući tu problematiku dr. Bonaventura Duda i dr. Mato Zovkić predlažu da bi Institut trebalo vezivati uz HBK, jer je i u drugim zemljama biblijski rad i apostolat organiziran kroz nacionalna biblijska djela pri svakoj biskupiji, što koordinira Katolička biblijska federacija. Budući da je biblijski pastoral briga svih biskupa, a ne samo Instituta, msgr. Marinu Barišiću predsjedništvo Instituta predlaže da sugerira održavanje posebnog zasjedanja HBK na temu biblijskog apostolata.⁷⁷

No tek se u ožujku 1998. godine dr. Nikola Hohnjec u ime predsjedništva IBP-a obraća msgr. Barišiću s molbom da upozna HBK s radom i problematikom biblijskog apostolata i pastorala. Iako je HBK punopravna članica Katoličke biblijske federacije, njezino članstvo praktično izvršava IBP, koji samo dijelom može pokriti potrebe biblijskog apostolata i pastorala. Institut je, ističe se u pismu, »znanstvena ustanova pri Katoličkom bogoslovnom fakultetu i prvotno se posvećuje znanstvenom teološko-biblijskom izlaganju i tumačenju, istraživanju biblijske hrvatske baštine i dr. Kao takav Institut ima svoje mjesto i opravdanje u sklopu Sveučilišta.«⁷⁸ Sličnog sadržaja je i pismo upućeno stalnom predsjedništvu HBK-a od rujna 1998. godine, koje potpisuju dosadašnji predsjednik dr. Nikola Hohnjec i aktualni predsjednik dr. Ivan Dugandžić, koji je izabran 29. siječnja 1998. godine.⁷⁹ Što se tiče djelatnosti samog Instituta, ona je predstavljena u pet točaka: 1) priređivanje stalne rubrike u *Živom vrelu* 2) izdavanje stručnoga biblijsko-teološkog časopisa *Biblija danas*; 3) organiziranje jednokratnog biblijskog tjedna u Zagrebu, Splitu, Zadru i Đakovu; 4) posredovanje pomoći u biblijskoj literaturi, tečajevima njemačkog jezika te predavanja stranih bibličara i 5) djelovanje pojedinih bibličara koji vode biblijske duhovne obnove i vježbe, organiziraju biblijske tribine, nastupaju i tumače Bibliju u raznim crkvenim časopisima i slično, na radiju, televiziji i dr. U svezi poboljšanja biblijskog apostolata i pastorala bilo bi potrebno da HBK imenuje jednog biskupa nadležnog za biblijski apostolat i pastoral, da se uvede praksa stalne biblijske nedjelje, da se dogovori i koordinira preko IBP-a suradnja s Hrvatskim ekumenskim biblijskim društvom te da se tiskaju i promiču jeftiniji Novi zavjeti i prijevodi cjelokupne Biblije.⁸⁰ Pomoćnik generalnog tajnika HBK potvrđuje primitak dopisa te da su svi tekstovi dostavljeni msgr. Marinu Barišiću, koji će »o prijedlozima i mogućnostima biblijskog apostolata izvijestiti ostale članove HBK na jednom od narednih zasjedanja, kako bi mogli donijeti korisne odluke«⁸¹.

Na godišnjoj skupštini Instituta 25. siječnja 2000. godine članovi IBP-a uviđaju da se vezivanje IBP-a za Biskupsku konferenciju teško ostvaruje, dok s novonastalim prilikama on gubi pravni status pri KBF-u, te prihvaćaju ideju da bi se trebalo ustanoviti Biblijsko društvo, koje bi moglo preuzeti svu brigu za potrebe Crkve.⁸² Dana 22. ožujka 2000. godine dr. Ivan Dugandžić upućuje dopis Dekanatu KBF-a o statusu Instituta i pitanju njegove budućnosti, u kojem ponovno napominje da se Institut službeno vodi kao znanstvena ustrojbeno jedinica KBF-a, iako je njegovo djelovanje ponajprije pastoralne naravi. Briga

⁷⁷ Usp. Nacrt pisma msgr. Marinu Barišiću od siječnja 1996. (br. 1/1996), u: *ABI*.

⁷⁸ Pismo preuzvišenom gospodinu msgr. Barišiću dr. Nikole Hohnjeca od ožujka 1998., u: *ABI*.

⁷⁹ Usp. Pismo stalnom predsjedništvu HBK-a dr. Nikole Hohnjeca i dr. Ivana Dugandžića od rujna 1998., u: *ABI*.

⁸⁰ Usp. *Isto*, u: *ABI*.

⁸¹ Potvrda o primitku dopisa i priloga za biblijski apostolat i pastoral od 24. rujna 1998. (br. 247/98-ad), u: *ABI*.

⁸² Usp. Zapisnik Godišnje skupštine IBP-a od 25. siječnja 2000., u: *ABI*.

za biblijski pastoral u prvom je redu briga biskupa, a osim toga IBP ne može više biti nadležan za cijelo područje Crkve u Hrvata, jer je u međuvremenu osnovan KBF u Splitu,⁸³ a jedan dio hrvatskog naroda sad živi u drugoj državi, Bosni i Hercegovini. Osim toga, glede ekumenske dimenzije biblijskog pastoralala osnovano je Hrvatsko ekumensko biblijsko društvo (dalje: HEBD) s kojim IBP preko svojih članova odlično surađuje.⁸⁴

Dana 9. rujna 2000. godine dr. Ivan Dugandžić na ime dekana KBF-a dr. Tomislava Ivančića⁸⁵ upućuje prijedlog za osnivanje Biblijskih djela (*Bibelwerka*) na razini HBK-a te da se pod okriljem HBK-a osnuje društvo *Hrvatskih biblijskih djela*, koje bi od IBP-a preuzelo brigu oko biblijskog pastoralala, a IBP bi ostao znanstveno-istraživačka ustrojbeno jedinica KBF-a, što po njegovu Statutu i jest.⁸⁶ HBK na svojoj sjednici Stalnog vijeća 2. listopada 2000. godine razmatra prijedlog za osnivanje Biblijskih djela te povjerava tu inicijativu msgr. Marinu Barišiću.⁸⁷ Već se 23. prosinca 2000. godine dr. Ivan Dugandžić obraća direktno mons. Barišiću, informirajući ga o tome da će se na redovnoj godišnjoj skupštini IBP-a u siječnju 2001. godine učiniti prvi konkretni koraci glede osnivanja Biblijskih djela te ga moli da razmisli o osobi koja bi preuzela vođenje novoosnovane ustanove.⁸⁸

Na redovnoj skupština Instituta za biblijski pastoral, koja je održana 24. siječnja 2001., na kojoj je bilo prisutno 25 članova IBP-a,⁸⁹ predloženo je i usvojeno da od Instituta odvojen pastoralni dio nosi naziv Hrvatsko katoličko biblijsko djelo (prijedlog dr. Tadeja Vojnovića), a dosadašnji naziv Instituta za biblijski pastoral mijenja se u Biblijski institut i on ostaje »pod jurisdikcijom KBF-a«. S tim u vezi zaključeno je da se pristupi izradi novog Statuta i podijeli imovine IBP-a. Zaključeno je da sjedište HKBD-a bude u Zagrebu, a radne prostorije za HKBD trebala bi osigurati HBK. Za povjerenika, kojeg treba potvrditi HBK, predložena su dvojica kandidata: mr. Mario Cifrak i dr. Ilija Čabraja.⁹⁰

Dana 19. travnja 2001. godine dr. Ivan Dugandžić poslao je dopis dekane KBF-a s prijedlogom postupka za preustroj Instituta za biblijski pastoral,⁹¹ a Fakultetsko vijeće na svojoj sjednici od 27. travnja donijelo je odluku kojom se prihvaća spomenuti preustroj Instituta.⁹² U međuvremenu je na 22. plenarnom zasjedanju Sabora HBK-a, koje se održalo u Zagrebu od 24. do 26. travnja 2001., HBK osnovala Hrvatsko katoličko biblijsko

⁸³ Dana 30 rujna 1997. godine potpisan je ugovor između Teologije u Splitu i Franjevačke teologije u Makarskoj o udruživanju i o osnivanju Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Splitu, a 9. srpnja 1999. potpisan je Ugovor o radu Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta u sastavu Sveučilišta u Splitu.

⁸⁴ Usp. Dopis Dekanatu KBF-a o Statusu Instituta i pitanju njegove budućnosti od 22. ožujka 2000., u: *ABI*.

⁸⁵ Dekan Fakulteta dr. Tomislav Ivančić prosljeđuje dopis predsjednika Instituta za biblijski pastoral KBF-a HBK, ističući svesrdnu podršku iznesenih prijedloga od strane Vijeća KBF-a (Prijedlog za osnivanje Biblijskih djela (*Bibelwerka*) na razini HBK od 14. rujna 2000. (Ur. broj: 04-715/2-2000.), u: *ABI*.

⁸⁶ Prijedlog za osnivanje Biblijskih djela (*Bibelwerka*) na razini HBK od 9. rujna 2000., u: *ABI*.

⁸⁷ Obavijest o razmatranju prijedloga za osnivanje Biblijskih djela (*Bibelwerk*) na sjednici Stalnog vijeća HBK održanoj 2. listopada 2000. od 4. prosinca 2000., u: *ABI*.

⁸⁸ Dopis mons. dr. Marinu Barišiću od 23. prosinca 2000., u: *ABI*. Između ostalog dr. Ivan Dugandžić podsjeća nadbiskupa Barišića da je dr. Tadej Vojnović izrazio spremnost da pomogne.

⁸⁹ Na zahtjev Fakulteta još je 14. srpnja 1998. tajnik IBP Rudolf Amerl pripremio popis svih dužnosnika i članova IBP-a, koji je tada imao 24+1 člana (sebe Rudolf Amerl nije stavio u popis). Na skupštini 24. siječnja 2001. nije bilo s tog popisa dr. Zvonimira Hermana i dr. Marijana Vugdelije, no zato su prisutni mr. Dario Tokić, mr. Radojko Vidović i mr. Mario Cifrak.

⁹⁰ Zapisnik s redovne skupštine Instituta za biblijski pastoral, održane 24. siječnja 2001., u: *ABI*.

⁹¹ Dopis Dekanu KBF s prijedlogom postupka za preustroj IBP od 19. travnja 2001., u: *ABI*.

⁹² Zapisnik. sjednice ak. godine 2000./2001. Fakultetskog vijeća od 27. travnja 2001., u: *ABI*.

djelo te potvrdila izbor »franjevca o. Marija Cifraka za prvog voditelja«,⁹³ o čemu je bilo obaviješteno Fakultetsko vijeće KBF-a 2. srpnja 2001.⁹⁴

Dakle, dvama skoro istovremenim odlukama Institut za biblijski pastoral preoblikuje se u Biblijski institut pri Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu kao njegov znanstveno-istraživački institut, a odvojeni pastoralni dio postaje Hrvatsko katoličko biblijsko djelo kao ustanova koju je osnovala Hrvatska biskupska konferencija. No time se proces preoblikovanja još nije utvrdio, jer nedostaju statuti.

O Statutima HKBD-a bit će riječi na Redovnoj skupštini Biblijskog instituta i osnivačkoj skupštini HKBD-a, koja je održana 25. siječnja 2002. u prostorijama franjevačkog samostana (Avenija Gojka Šuška br. 2, Zagreb). Šesnaest prisutnih članova Biblijskog instituta (dr. Ivan Dugandžić; msgr. dr. Marin Barišić, dr. Mario Cifrak, dr. Nikola Hohnjec, dr. Božo Lujčić, mr. Luka Marijanović, mr. Božo Odobašić, dr. Adalbert Rebić, dr. Ivan Šporčić, mr. Dario Tokić, dr. Franjo Vidović, dr. Karlo Višaticki, dr. Tadej Vojnović, dr. Marijan Vugdelija, dr. Mato Zovkić, Rudolf Amerl, tajnik, dok su se dr. Ljudevit Rupčić i dr. Izidor Herman ispričali) ponajprije slušaju izvještaj predsjednika Biblijskog instituta o proteklom razdoblju te nakon uvodne riječi voditelja HKBD-a dr. Marija Cifraka i izlaganja početnog programa rada, prelaze na raspravu o Statutu HKBD-a, koji je prilagođen bivšim Pravilima IBP.⁹⁵ Pretpostavlja se da bi rad na Statutu trebao biti završen do travnja 2002., no i bez odobrenih Statuta ta se sjednica može smatrati osnivačkom skupštinom HKBD-a. Po pitanju članstva, dr. Mario Cifrak podijelio je pristupnice koje su prisutni ispunili i time postali članovi HKBD-a, dok su u Biblijski institut kao znanstvenu ustanovu automatski uključeni svi bibličari. Nakon rasprave o *Bibliji danas* i o suradnji u *Živom vrelu* dr. Ivan Dugandžić pokreće pitanje Biblijskog instituta, koji je preostao nakon osnivanja HKBD-a te se zbog prestanka postojanja IBP-a i odluke da Biblijski institut djeluje u okviru KBF-a u Zagrebu i isteka mandata dosadašnjeg vodstva pristupa izboru novog predsjednika kao i tajnika između bibličara zagrebačkog KBF-a i afiliranih bogoslovnih učilišta Rijeke, Đakova i Sarajeva. Nakon provedenog glasovanja za novog predsjednika izabran je dr. Ivan Šporčić, a za njegova zamjenika dr. Ivan Dugandžić, dok novi tajnik nije predložen ni izabran.⁹⁶ U siječnju 2006. godine za predstojnika Biblijskog instituta izabran je dr. Božo Lujčić,⁹⁷ koji obnaša tu dužnost sve do svojeg odlaska u mirovinu 2017. godine, kada je dr. Taras Barščevski bio prvo imenovan za vršitelja dužnosti, a na godišnjoj skupštini 23. siječnja 2019. godine biva izabran za predstojnika Biblijskog instituta.⁹⁸

⁹³ Priopćenje s 22. plenarnog zasjedanja Sabora HBK (Zagreb, 24. – 26. travnja 2001.) od 26. travnja 2001., u: <http://hbk.hr/priopcenje-s-22-plenarnog-zasjedanja-sabora-hbk/> (15. lipnja 2019.).

⁹⁴ Zapisnik redovne skupštine BI i osnivačke skupštine HKBD održane 25. siječnja 2002., od 11. veljače 2002., u: *ABI*.

⁹⁵ *Isto*.

⁹⁶ *Isto*.

⁹⁷ Božo LUJIĆ (Osječak, 11. studenog 1946.). Biografija i bibliografija: Andrea FILIĆ, Božo Lujčić – čovjek Isusove otvorene antropologije. Biografija i bibliografija prof. dr. sc. Bože Lujčića, *Znat će da prorok bijaše među njima! (Ez 33,33): Zbornik u čast prof. dr. sc. Bože Lujčića, povodom 70. godine života*, Stipo KLJAJIĆ – Mario CIFRAK (ur.), Zagreb, 2018., str. 939–987.

⁹⁸ Zapisnik V. redovite sjednice Fakultetskog vijeća od 22. veljače 2019., u: AKBF.

6. Pravila IBP te Statut HKBD-a

Kao što je već bilo rečeno, Fakultetsko vijeće Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu na svojoj trećoj sjednici u akademskoj godini 1978./1979. od 9. prosinca 1978. jednoglasno je izglasalo osnivanje IBP-a te prihvatilo predložena Pravila, koja je već 10. siječnja 1979. godini potvrdio veliki kancelar Fakulteta mons. Franjo Kuharić.

Što se tiče Statuta HKBD-a, koji još dan-danas HBK nije službeno odobrila, kao što i sam HKBD zapravo nikada nije ni započeo djelovati kao samostalna ustanova unutar HBK,⁹⁹ on doslovno preuzima čl. 2. i 3. Pravila Instituta za biblijski pastoral, koji govore o svrsi i djelatnosti:

- 1) Okupljati [sve] biblijske radnike, pothvate i nastojanja hrvatskog jezičnog područja kako bi »pomno ujedinjujući sile... uz prikladna pomoćna sredstva tako istraživali i iznosili božanska Pisma da što veći broj službenika riječi uzmogne puku Božjem s plodovitošću pružati hranu Pisama« (DV 23);
- 2) Biti na službu biskupima »na koje se u prvom redu odnosi briga za naviještanje evanđelja« (AG 29; DV 10) kako bi se ono »u Crkvi bez prekida čuvalo neiskvareno i živo« (DV 7);
- 3) Nastojati da sav Božji narod, koji se »prvotno ujedinjuje Riječju Boga živoga« (PO 4), »prikladno uvede kako će se služiti svetim knjigama«, »te svi sinovi Crkve sa sigurnošću i korišću prijateljuju sa Svetim pismom i njihovim se duhom napajaju« (DV 25);
- 4) Razvijati ekumensku dimenziju biblijskog apostolata, posebno u odnosu prema istočnom pravoslavlju i drugim kršćanskim zajednicama koje djeluju na našem tlu, a tako i o načelima dijaloga prema islamu kao religiji objave i Knjige (usp. NA 3).¹⁰⁰

Za postignuće te svrhe djelatnost HKBD-a uključuje sljedeće:

- 1) promicanje širenja Biblije u našem narodu te potpomaganje čitanja i proučavanje Biblije različitim publikacijama i ostalim sredstvima društvenog priopćavanja;
- 2) priređivanje biblijskih predavanja, konferencije, tečajeva (dopisnih i drugih), biblijskih simpozija, seminara, tjedana, kružoka, satova i molitvenih susreta, biblijskih duhovnih vježbi za svećenike, redovnike, redovnice i laike (vođenje i organizacija hodočašća);
- 3) rad na promicanju biblijskih propovijedi, katehizaciji i vjerskoj pouci uopće a napose njegovanje obiteljskoga biblijskog apostolata;
- 4) surađivanje s ustanovama koje imaju slične zadatke na nacionalnom i internacionalnom planu;

⁹⁹ Poslije potvrde izbora dr. Maria Cifraka za prvog voditelja HBKD-a na 22. plenarnom zasjedanju HBK od 24. do 26. travnja 2001., HBK ga još jedanput ga imenuje voditeljem HKBD-a četiri godine kasnije na svom 36. plenarnom zasjedanju od 1. do 3. travnja 2008. Nakon tog datuma nismo uspjeli pronaći imenovanja novih voditelja HKBD, kao što uostalom uopće ne nalazimo HKBD među ostalim ustanovama HBK-a.

¹⁰⁰ Pravila Instituta za biblijski pastoral, čl. 2, od 9. prosinca 1978.; Prijedlog Statuta Hrvatskoga katoličkog biblijskog djela, čl. 2. od 25. siječnja 2002.

5) povezivanje s ostalim tijelima HBK-e s ciljem usklađivanja rada HKBD-a.¹⁰¹

Na temelju tih dvaju paragrafa Statuta HKBD-a moglo bi se zaključiti da Biblijski institut koji je nastao iz preoblikovanja IBP-a s odvajanjem njegova pastoralnog dijela u HKBD, jest nova ustrojbeno jedinica Katoličkoga bogoslovnog fakulteta, dok bi zapravo HKBD bio slijednik IBP-a ponajprije zbog svega toga što se tiče svrhe i djelatnosti, no isto tako i zbog svojeg odnosa s HBK-om, koja ga je i osnovala u travnju 2001. godine.

Za razliku, dakle od HBK-a, koje je ustanova HBK, Biblijski institut je znanstveno-istraživački institut, ustrojbeno jedinica Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu,¹⁰² sastavljen od Katedre Svetog pisma Starog zavjeta i Katedre Svetog pisma Novog zavjeta.¹⁰³ Dok se u raspravi oko čl. 5 Statuta HKBD-a glede članova Društva željelo obuhvatiti različite kategorije osoba kako bi se omogućilo čak i onima koji ne posjeduju neku diplomu, no vrlo su zauzeti biblijskim apostolatom, da postanu redovni članovi, na Institutu djeluju nastavnici i suradnici dvaju katedri Svetog pisma, a u njegovu radu mogu sudjelovati i drugi nastavnici, znanstvenici, suradnici i stručnjaci s Fakulteta,¹⁰⁴ dok članom Instituta mogu postati i vanjski članovi (podupiratelji) koji se znanstveno ili stručno bave Biblijom te biblijskim pastoralom.¹⁰⁵ No najveća novost Biblijskog instituta u odnosu na IBP jest njegova djelatnost o kojoj piše čl. 5: »Institut organizira i izvodi znanstveno-istraživački i visokostručni rad o biblijskim temama iz područja teoloških disciplina te u okviru znanstveno-istraživačkog i visokostručnog rada organizira i vodi izradu znanstvenih projekata; organizira znanstvene i stručne skupove; priprema za izdavanje znanstvene i stručne publikacije u svezi sa svojim znanstveno-istraživačkim i stručnim radom; organizira i izvodi programe savršavanja za djelatnike biblijskog pastorala; organizira i ostvaruje savjetodavni rad za pastoralne djelatnike biblijskog pastorala; daje stručna mišljenja i ekspertize te ima zadaću promicanja ekumenizma, kao i međuvjerskog dijaloga, suradnje s Hrvatskim biblijskim društvom (UBS).«¹⁰⁶

¹⁰¹ Izostavljeni su iz čl. 2. Statuta IBP br.1 (Priređivati na različitim razinama prijevode Svetog pisma, komentare te druge i znanstvene i širim slojevima pristupačne spise s područja biblijske znanosti) i br. 2 (Njegovati proučavanje Biblije i biblijske tradicije u Hrvata) i br. 7 (Organizirati tečajevе za čitanje Svetog pisma u liturgiji te čitanje Svetog pisma na izvornim jezicima),

¹⁰² *Statut Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (pročišćen tekst)*, Zagreb, 2017. u čl. 17. »Znanstveno-istraživački instituti« uz Biblijski institut spominje još Institut za crkvenu povijest, Hrvatski mariološki institut te Institut za ekumensku teologiju i dijalog »Juraj Križanić« (§ 6), koje definira kao »ustrojbene jedinice koje organiziraju i izvode znanstvene projekte, organiziraju znanstvene i stručne skupove, priređuju znanstvene i stručne publikacije« (§ 1), kojima upravlja predstojnik i Stručni kolegij Instituta (§ 2) i čiji se rad odvija prema Pravilniku sastavljenom u skladu s kanonskim propisima, sveučilišnim propisima i ovim Statutom (§ 7). Na današnji dan Biblijski institut ima napisan Pravilnik koji još treba biti usklađen s drugim znanstveno-istraživačkim institutima te odobren od Fakultetskog vijeća.

¹⁰³ Pravilnik Biblijskog instituta Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, čl. 2.

¹⁰⁴ *Isto*, čl. 8, §§ 1–2.

¹⁰⁵ *Isto*, čl. 9, § 1.

¹⁰⁶ *Isto*, čl. 5.

7. Znanstveno-istraživački rad Biblijskog instituta

Jedan od važnijih vidova djelatnosti Biblijskog instituta poslije njegova konstituiranja kao znanstveno-istraživačkog instituta KBF-a postali su znanstveni simpoziji u organizaciji Biblijskog instituta, radovi s kojih su objavljivani u *Bogoslovskoj smotri*. Od 2003. do 2018. godine održano je ukupno osam međunarodnih znanstvenih simpozija: 1) Rijeka, 5. – 6. prosinca 2003.: Interdisciplinarni međunarodni simpozij »Stari zavjet – vrelo vjere i kulture«;¹⁰⁷ 2) Zagreb, 9. – 10. prosinca 2005.: Interkonfesionalni znanstveni simpozij »Abraham – praotac vjere u kršćanstvu, židovstvu i islamu«;¹⁰⁸ 3) Zagreb, 12. – 13. prosinca 2008.: Međunarodni znanstveni simpozij »Savez u Bibliji«;¹⁰⁹ 4) Đakovo, 10. – 11. prosinca 2010.: Međunarodni znanstveni simpozij »Biblija i moral«;¹¹⁰ 5) Sarajevo, 14. – 15. prosinca 2012.: Međunarodni znanstveni skup »Vjera u Bibliji«;¹¹¹ 6) Rijeka, 7. – 8. studenoga 2014.: Međunarodni znanstveni simpozij »Mesijanizam«;¹¹² 7) Split, 11. – 12. studenoga 2016.: Međunarodni biblijski znanstveni simpozij »Apokaliptika«;¹¹³ 8) Zagreb, 26. – 27. listopada 2018.: Međunarodni biblijski znanstveni simpozij »Biblijska antropologija«.¹¹⁴ Već je predviđen i simpozij za 2020. posvećen mudrosti u Bibliji.

Biblijski institut brine se o prevođenju Biblije i sekundarne literature s područja biblijske znanosti i biblijske tradicije u Hrvata. Od 2001. godine brojni članovi Biblijskog instituta surađuju s Hrvatskim biblijskim društvom na projektu prevođenja Biblije s izvornih jezika na standardni hrvatski jezik, urednik kojega je za Novi zavjet dr. Mato Zovkić, a za Stari zavjet dr. Božo Lujčić, koji je ujedno i voditelj/moderator cijelog projekta.

Od 2006. godine Hrvatsko katoličko biblijsko djelo i Biblijski institut zajedno izdaju časopis *Biblija danas*, pokrenut još 1996. godine, čiji je glavni urednik do 2002. godine bio dr. Tadej Vojnović, kada uredništvo preuzima voditelj HKBD-a dr. Mario Cifrak. Na godišnjoj skupštini Biblijskog instituta 25. siječnja 2017. za glavnog urednika *Biblije danas* izabran je dr. Đurica Pardon.

¹⁰⁷ Anđela JELČIĆ, »Simpozij "Stari zavjet – vrelo vjere i kulture", Rijeka, 5. i 6. prosinca 2003. Prikaz«, *Riječki teološki časopis*, god. 12, br. 1, 2004., str. 297–302; *Stari zavjet – vrelo vjere i kulture: zbornik radova interdisciplinarnog međunarodnog simpozija, Rijeka, 5. i 6. prosinca 2003.*, Ivan ŠPORČIĆ (ur.), Rijeka – Zagreb, 2004.

¹⁰⁸ *Bogoslovna smotra*, god. 76, br. 3, 2006.: »Abraham – praotac vjere: u kršćanstvu, židovstvu i islamu. Radovi Interkonfesionalnog znanstvenog simpozija u Zagrebu« (str. 509–794).

¹⁰⁹ *Bogoslovna smotra*, god. 80, br. 1, 2010.: »Savez u Bibliji. Radovi međunarodnog znanstvenog simpozija u Zagrebu 12. – 13. XII. 2008.« (str. 3–376).

¹¹⁰ *Bogoslovna smotra*, god. 82, br. 3, 2012.: »Biblija i moral. Radovi međunarodnog znanstvenog simpozija u Đakovu 10. – 11. XII. 2010.« (str. 517–788).

¹¹¹ Božo LUJIĆ, »Međunarodni znanstveni skup »Vjera u Bibliji«. Sarajevo, 14. – 15. prosinca 2012.«, *Bogoslovna smotra*, god. 83, br. 1, 2013., str. 131–132. Većina radova s tog simpozija je tiskana u *Vrhbosnensia*, sv. 17, br. 2, 2013.

¹¹² Mario CIFRAK, »Mesijanizam. Međunarodni znanstveni simpozij Rijeka, 7. – 8. studenoga 2014.«, *Bogoslovna smotra*, god. 84, br. 4, 2014., str. 907–910; *Bogoslovna smotra*, god. 85, br. 2, 2015.: »Mesijanizam. Radovi međunarodnoga znanstvenog simpozija u organizaciji Biblijskog instituta Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Rijeka, 7. – 8. XI. 2014.« (str. 321–555).

¹¹³ *Bogoslovna smotra*, god. 87, br. 2, 2017.: »Apokaliptika. Radovi međunarodnog biblijskog simpozija u Splitu, 11. – 12. studenoga 2016.« (str. 174–472).

¹¹⁴ Mario CIFRAK – Taras BARŠČEVSKI, »Biblijska antropologija. Međunarodni znanstveni simpozij Zagreb, 26. – 27. listopada 2018.«, *Biblija danas*, god. 16. (23.), br. 4, 2018., str. 22–23.

Veoma značajan je doprinos bibličara u znanstveno-istraživačkom radu u području humanističkih znanosti na polju teologije kroz izdavanje brojnih izvornih te znanstveno-preglednih radova. Ako dr. Jerko Fućak 1973. godine uspijeva na pet stranica pobilježiti sve biblijske članke koje je *Bogoslovska smotra* izdala u šest desetljeća i 42 godišta svojeg postojanja,¹¹⁵ spisak svih djela i članaka objavljenih na hrvatskom jeziku od 1945. do 1991. ima već više od 40 stranica.¹¹⁶ Biblijska bibliografija 1990. – 2001. godine, koju je priredio i objavio u *Bogoslovskoj smotri* dr. Ivan Dugandžić za tih deset godina sadrži 25 stranica.¹¹⁷ Godine 2011. godine dr. Karlo Višaticki u suradnji s Tihonijom Zovkom izdaju dva članka starozavjetne i novozavjetne biblijske bibliografije na hrvatskom jeziku za razdoblje od 2006. do 2010. godine;¹¹⁸ 2013. godine izlazi njihova *Biblijska bibliografija – fragmenti. Prilozi za hrvatsku biblijsku bibliografiju (1945. – 2010.)* na 223 stranice i s 3695 bibliografskih opisa.¹¹⁹ U 2017. godini pojavljuju se dva nova članka biblijske bibliografije za razdoblje od 2010. do 2015. godine,¹²⁰ a u pripremi su već i dva nova priloga za razdoblje od 2016. do 2018. godine. Biblijski institut je 2018. godine pokrenuo novi projekt »Digitalne hrvatske biblijske bibliografije«, čiji je cilj na odgovarajućem *web*-sučelju sakupiti, opisati i klasificirati sve biblijske publikacije na hrvatskom jeziku, od prijevoda Svetog pisma na hrvatski jezik, knjiga, znanstvenih časopisa i stručnih tjednika i/ili mjesečnika pa nadalje s mogućnošću pretraživanja po autorima, naslovima, temama, ključnim riječima, s direktnim pristupom otvorenim člancima, kako bi svim zainteresiranima otvorili pristup ne samo radu hrvatskih bibličara nego ponajprije spoznaji Božje Riječi.

Zaključak

Biblijski institut, sastavljen od Katedre Svetog pisma Starog zavjeta i Katedre Svetog pisma Novog zavjeta KBF-a Sveučilišta u Zagrebu, okuplja više od četrdeset bibličara ponajprije iz Hrvatske te Bosne i Hercegovine. U svojim biskupijama, redovničkim zajednicama ili župama bibličari su često angažirani upravo u biblijskom apostolatu kroz propovijed, duhovne vježbe, vođenje hodočašća, organizaciju biblijskih grupa, pisanje stručnih popularnih članaka, jednom riječju u širenju i boljem poznavanju Božje Riječi. Institut ih okuplja kao nastavnike i znanstvenike u njihovim istraživanjima te radu »na dubljem razumijevanju i izlaganju smisla Svetoga pisma« (DV 12).

¹¹⁵ Jerko FUĆAK, »Biblijska bibliografija u "Bogoslovskoj smotri"«, *Bogoslovska smotra*, god. 42, br. 2–3, 1973., str. 242–246.

¹¹⁶ *Praktični rad s Biblijom danas*, Jerko FUĆAK (ur.), Zagreb, 1991., str. 190–233.

¹¹⁷ Ivan DUGANDŽIĆ, »Biblijska bibliografija (1990. – 2001.)«, *Bogoslovska smotra*, god. 72, br. 1, 2002., str. 185–209.

¹¹⁸ Karlo VIŠATICKI – Tihonija ZOVKO, »Starozavjetna biblijska bibliografija na hrvatskom jeziku (2006.–2010.)«, *Crkva u svijetu*, god. 46, br. 3, 2011., str. 371–394; Karlo VIŠATICKI – Tihonija ZOVKO, »Novozavjetna biblijska bibliografija na hrvatskom jeziku (2006. – 2010.)«, *Crkva u svijetu*, god. 46, br. 4, 2011., str. 489–515.

¹¹⁹ Karlo VIŠATICKI – Tihonija ZOVKO, *Biblijska bibliografija – fragmenti. Prilozi za hrvatsku biblijsku bibliografiju (1945. – 2010.)*, Zagreb, 2013.

¹²⁰ Karlo VIŠATICKI – Tihonija ZOVKO, »Novozavjetna biblijska bibliografija na hrvatskom jeziku (2011.–2015.)«, *Crkva u svijetu*, god. 52, br. 2, 2011., str. 304–337; Karlo VIŠATICKI – Tihonija ZOVKO, »Starozavjetna biblijska bibliografija na hrvatskom jeziku (2011. – 2015.)«, *Crkva u svijetu*, god. 52, br. 1, 2017., str. 101–140.

Upravo ta zajednička nastojanja oko svestrane i sistematske biblijske izobrazbe vjernika, promicanja biblijskog apostolata i pružanje raznovrsne pomoći u pastoralnom radu s jedne strane te znanstveno-istraživački rad na području biblijske teologije i egzegeze Svetog pisma Starog zavjeta i Novog zavjeta, hermeneutike i biblijskih znanosti s druge strane odredio je u velikoj mjeri osnivanje, povijesni razvoj i sadašnjost Instituta. Osnovan 1978. kao Institut za biblijski pastoral sa zadaćom pružanja pomoći u pastoralnom radu crkvenim službenicima te promicanju biblijskog apostolata među vjernicima, samo petnaestak godina kasnije, sredinom 1990-ih, dolazi do preispitivanja svrhe Instituta kako bi došao do izražaja njegov znanstveni karakter ustrojbene jedinice Fakulteta. Godine 2001. Hrvatska biskupska konferencija, kao punopravni član Katoličke biblijske federacije, osnovala je Hrvatsko katoličko biblijsko djelo, čija je svrha poslužiti međubiskupijskome biblijskom apostolatu i pastoralu, a od 2002. godine Biblijski institut kao znanstvena ustanova pri KBF-u nastavlja djelovati pod novim vodstvom. Godinu dana kasnije, u prosincu 2003., Biblijski institut okupio je bibličare na svojem prvom međunarodnom simpoziju, započinjući tradiciju organiziranja znanstvenih skupova posvećenih biblijskim tematikama i izdavanju radova sa skupa: u proteklih šesnaest godina provedeno je osam znanstvenih simpozija, radovi s kojih su većinom bili objavljeni u jednom od tematskih brojeva *Bogoslovske smotre*. Od 2006. godine zajedno s HKBD-om Biblijski institut izdaje tromjesečnik *Biblija danas*, pokrenut još 1996. godine kao časopis IBP-a. Danas Institut u okviru svojeg znanstveno-istraživačkog i visokostručnog rada o biblijskim temama iz područja teoloških disciplina ponajprije organizira znanstvene i stručne skupove te programe usavršavanja i savjetodavni rad za djelatnike biblijskog pastorala, a također priprema za izdavanje znanstvene i stručne publikacije te organizira i vodi izradu znanstvenih projekata. U svojoj pedesetogodišnjoj povijesti Institut je, kao što smo imali priliku vidjeti, imao razdoblja intenzivnog rada i duža ili kraća razdoblja »mirovanja«, trenutke plodne suradnje i razdoblja konfrontacija, jasnih pastoralnih perspektiva i definiranja svojeg znanstvenog statusa. No ipak je uspio ujediniti brojne bibličare u zajedničkom nastojanju pružiti Božjem narodu »hranu Pisama koja rasvjetljuje duh, učvršćuje volje i srca ljudi potiče na ljubav prema Bogu« (DV 23).

SUMMARY

HISTORY OF THE BIBLICAL INSTITUTE AT THE CATHOLIC FACULTY OF THEOLOGY OF THE UNIVERSITY OF ZAGREB

Based on the recommendations of the dogmatic constitution about Divine Announcement Dei Verbum from the Second Vatican Council, in the Catholic Church emerged numerous initiatives: from liturgical renewal within the Church up to ecumenic initiatives, from translations of the Holy Script into various languages up to attempts of certain biblical groups that emerged at all the levels of ecclesiastical life. Special role in this renewal and modernization of the Church, according to Dei Verbum, had exegetists who, besides common apostolic task to »investigate and promote Divine Scripture in order that as many

as possible servants of the Devine Words manage to successfully maintain fruits of the Scriptures that enlighten spirit, strengthen will and incite hearts of people to love towards God» (DV 23), had their peculiar task to examine, deeply understand, and reveal what hagiographers wanted to say and express; keeping in mind – at the same time – content and unity of the entire Holy Scripture, as well as living tradition of the Church and analogy of the faith (DV 12).

These guidelines of the sixth chapter of »Dei Verbum« on »Holy Scripture in the life of Church« became inspiration for the Croatian Bible researchers, who in 1975 supported initiative of the chair and docents of two biblical departments at Catholic Faculty of Theology to unite their forces in order to start a profound study and scholarly research in the field of the Biblical apostolate, and better pastoral care. Thus, because of this enthusiasm and consciousness about importance of the Biblical studies in the life of Church on 9 December 1978 the Institute of Biblical Pastoral was established within the Catholic Faculty of Theology. However, when in 1991 University of Zagreb proclaimed that Catholic Faculty of Theology is a part of the University, the Institute came across a new challenge to define its mission not only regarding pastoral care but also in the field of scholarly research. Therefore, in April 2001 the Episcopal Conference of Croatia established Croatian Catholic Bible Works (CCBW) in order that this organization continue supporting goals of the Institute regarding pastoral care, while the Institute was reformed into Biblical institute in order to maintain scholarly research. From 2003 up to today the Institute has organized eight international conferences, and from 2006 in cooperation with the CCBW they publish journal »Biblija danas« [Bible today], which was started already in 1996.

Today Biblical institute consists of Chair of the Holy Scripture of the Old Testament and Chair of the Holy Scripture of the New Testament, where work more than 40 researchers of Bible from Croatia and Bosnia and Herzegovina.

KEY WORDS: *Institute of Biblical Pastoral, Biblical Institute, Croatian Catholic Bible Works.*